

Sverre Patursson

Ábal og aðrar sögur

Ung

Sverre Patursson

Ábal og aðrar søgur

Tekningar: Tove Askham

Lagað til lesinámsfrøðiliga: Lydia Didriksen

Klassikari

SNÍPURNAR verða flokkaðar í 3 litir:

Gular: 1., 2. og 3. flokkur
Bláar: 4., 5. og 6. flokkur
Vínreyðar: eldri

Í hvørjum liti eru 3 torleikastig:

Løtt

Miðal

Torfør

Henda bókin er vínreyð

Sverre Patursson: Ábal og aðrar søgur

Tekningar: Tove Askham

Lagað til lesinámsfrøðiliga: Lydia Didriksen

Lesinámsfrøðilig viðgerð: Magnus Hansen og Ásla Husgaard

Orðatýðingar: Marius Staksberg

Prentgerð: Spf. Gramar, Velbastað

Prenting: Dimmalætting

Bókaband: Helge Justinussen

© Føroya Skúlabókagrunnur 1999

ISBN 99918-0-209-6

Innihald

Sverre Patursson	5
Ábal	7
Íslandsferðin	33
Æðan	51
Gull	69

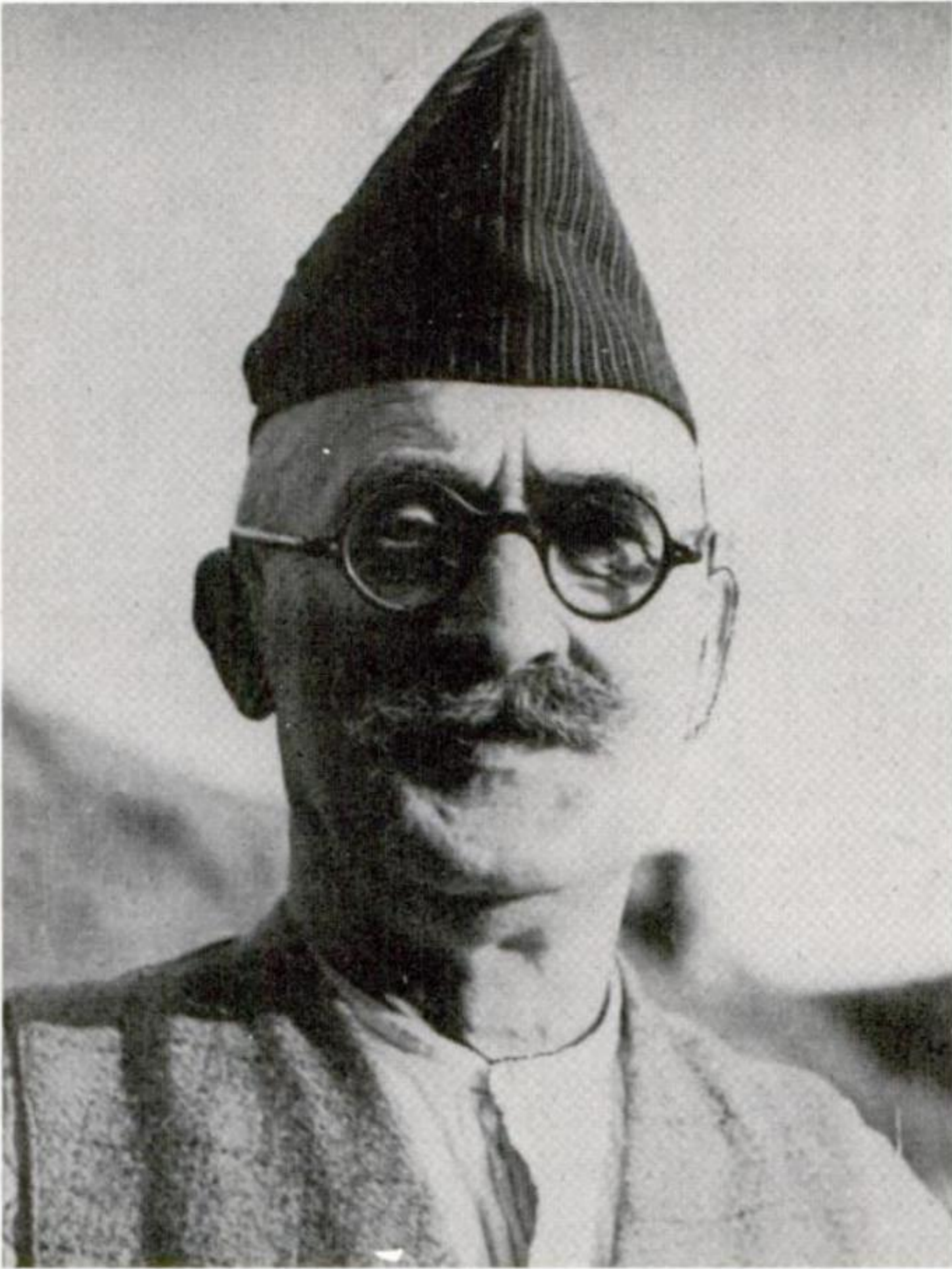
This One

63B4-45Z-8E96

Materiál chráněný autorskými právy

Sverre Patursson

Sverre Patursson var fœddur í Kirkjubœ 22. september 1871. Eingin skúli var í sóknini tá, tí fekk hann undirvísing heima. Seinni fór hann til Havnar at ganga í realskúla, men hann treivst so illa, at hann fór úr skúlanum

14 ára gamal. Honum dómdu betur tað frælsa lívið úti í náttúruni. Serligan áhuga hevði hann fyri fuglalívini.

Sverre ferðaðist víða. Hann ferðaðist nógv í Føroyum, men hann var eisini fleiri ferðir uttanlands, t.d. í Noregi, Svøríki og í Týsklandi. Á sínum ferðum uttanlands skrivaði hann upplýsandi blaðgreinir um Føroyar. Hann gjørdist kendur blaðmaður úti í heimi.

Sverre var slóðbrótari á fleiri økjum. Hann týddi fyrstu barnabókina *Robinson Kruso*, sum kom út á føroyskum. Hon kom í 1914. Hann stovnaði fyrsta ungmannaafelagið í Føroyum, *Sólarmagn*. Hann var við at stovna Føroya Ferðamannaafelag og fekk í lag grækarismessuhald at bjóða flytifuglinum vælkomnum aftur.

Hann verður hildin at vera ein hin fyrsti, sum skrivaði stuttsøgur á føroyskum.

Hann doyði í 1960.

Ábal

Tey vóru ung og fitt, hjúnini bæði. Tey hugsaðu ikki um annað, enn at eydnan skuldi vara í allar dagar. Men tey vóru tvey, sum onga jørð áttu. Tey settu seg niður í eini bygd, har lítil og eingin inntøka var. Tí var skjótt, at tað fór at skugga fyri sólini, og hin fyrsta ávaringin um neyð var í durunum.

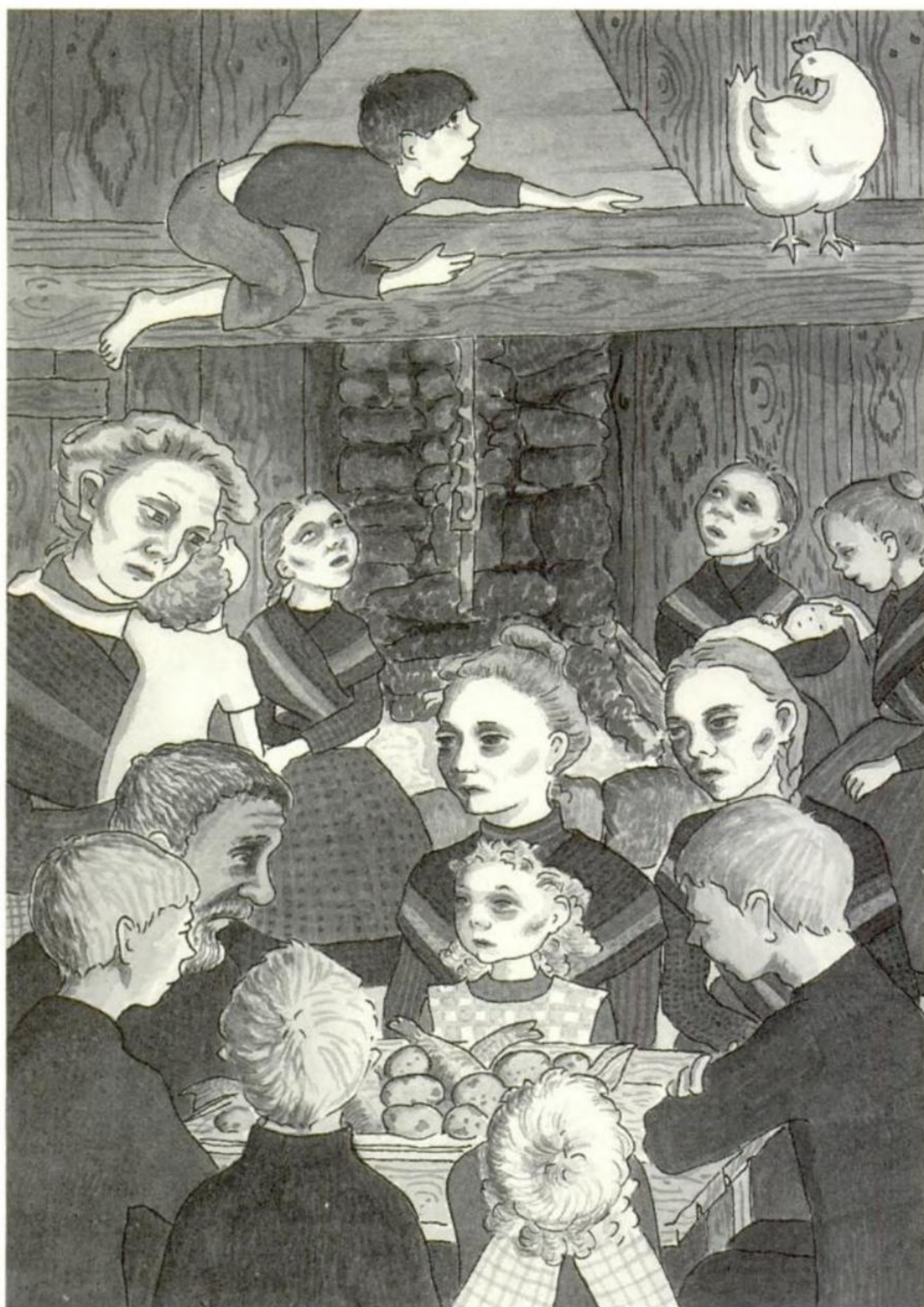
Og fátækdómurin kom. Men tað var, sum vildu tey ikki góðtaka hann; tí neyðarsligari lívið gjørdist, jú skjótari vaks barnaflokkurin.

Ábal var hitt fimta barnið. Mamman, sum hevði verið so blómandi og prúð, tá ið hon giftist, var nú bæði følin og bleik av stríði og tungum lötum.

Ábal átti at hava verið yngstur av systkj-unum. Helst átti hann ikki at verið føddur, tí minni og minni var at taka av, so hvørt sum børnini gjørdust fleiri. Og so var tað tað, at Ábal var hildin at vera undarligur.

Við stuttum millumbilum komu átta børn aftrat. Og fyri hvørt barn, sum kom inn í

hesa syndigu verð, gjørdist neyðin størri, og **spjarrarnar** fleiri. Mamman gjørdist meira innholað í kjálkunum, og pápin meira tígandi.

spjarr-
arnar
kloddarnir

Tá ið Ábal var níggju ára gamal, helt hann um dagarnar til í eini rivu á einum høgum kletti oman fyri húsini. Stóran part av degnum lá hann har og hugdi rundan um seg. Serliga hugdi hann at skýggjunum, sum róku uppi í rúmdini og yvir fjallatopparnar. Ella tað var hitt livandi havið, har skipini sigldu aftur og fram, sum hann ikki fekk eyguni av.

Hann lá fjaldur í rivuni, so bara høvdið stakk uppundan. Men kom onkur framvið og sá hann, hvarv hann niður í rivuna. Tá so vandin var burtur, kom hann lúrandi uppundan aftur.

Tá ið óveður og torusláttur vóru, var Ábal altíð á klettinum. Toruljóðið kom skramblandi úr teimum høgu fjøllunum fyri norðan. Tað dunaði sum grótlop oman yvir bygdina og loypti ræðslu á fólk.

Tá fór Ábal ikki niður í rivuna. Nei, tá stóð hann **steyrrættur** ytst á klettinum – sum ein profetur úr Gamla testamenti – og

steyr-
rættur
upprættur

stardi út í veðrið við víðopnum eygum. Hann bíðaði eftir at síggja sjógvin og landið tendrast í loga. Hann væntaði dómadag at koma. Tí mamma hansara var ein gudilig kona, og hon hevði sagt, at einaferð skuldi alt samalt ganga undir við miklum skrambli og buldri. Og hví skuldi tað ikki vera nú sum seinni?

Meðan hann stóð soleiðis, við hárinum í andarisi í vindinum, fingur kenslurnar sterkt vald á honum. Hann krøkti seg saman sum eitt noða og knýtti hendurnar fast undir høkuna. Við skelvandi rødd **profeteraði** hann við eini undarligari tungutalu um hitt ræðuliga, ið henda skuldi. Eingin annar enn hann skilti hesa talu.

profeteraði
boðaði, hvat
fór at henda
í framtíðini

fermdur
konfirmer-
aður

Tá ið Ábal var **fermdur**, kom hann at vera hjá einum bónda norðuri á Eysturoynni. Prestur var miskunnsamur og læt hann sleppa við *Fader vor*; tí Ábal lærði ikki annað uttanat. Ikki tí, tíðliga mólu hansara tankar um, hvat mundi vera hinumegin, og tað gekk hann og hugsaði um dag og dagliga.

Men *Fader vor* dugdi hann til lítar. Tað raplaði úr honum, áðrenn hann dró andan aðru ferð. Hann skilti tó eins lítið av tí sum av øllum øðrum, sum presturin lærði hann.

Tó kendi hann seg ógvuliga **eyðmjúkan**, tá hesin danski maðurin yvirhoyrði børnini á donskum máli. Men tá hann hoyrði spæli-bróðurin Harald erpa sær fyri presti á hesum sama máli, so helt hann tað vera so **margháttligt**. Hann misti andaktina og kundi illa lata vera við at skera úti, tí Haraldur royndi at vera so fínur.

eyðmjúkan
undirgivnan

margháttligt
undarligt

Ábal hevði ikki nógv viðføri, tá hann smæðin steig inn um gáttina hjá bóndanum, sum hann skuldi vera hjá. Hann hevði eitt puntut **knýti** í hondini; har var alt í.

Bóndin spurdi hann, hvussu hann æt.

»Eg veit ikki,« svaraði Ábal aftur.

»Tú manst vita, hvussu tú eitur, søti mín.«

»Eg hugsí tað.«

»Eitur tú ikki Ábal?«

»Eg hugsí tað.«

Annað fingur tey ikki úr Ábali ta fyrstu tíðina.

Mamma hansara, sum hevði verið bæði

knýti
samanknýttur
dúkur at hava
viðføri í

vøkur og prúð í síni tíð, royndi í allari neyð-
ini at krógva **armóðina** í húsinum fyri fólki.
Og fyri at børnini ikki skuldu bera nakað út,
legði hon teimum eina við, at spurdi nakar
tey, skuldu tey svara, at tað vistu tey ikki.
Við hvørt høvdu tey fortalað seg, og tá
mamman frætti tað, hevði hon at teimum.

armóðina
fátækdømið

Hetta sat eftir í Ábali, og tí fingur tey einki
annað úr honum enn:

»Tað veit eg ikki« ella »Eg hugsar tað.«

So kendi hann seg tryggan, og so kundu
tey spyrja og fregnast, alt tey vildu. Annað
svar fingur tey ikki frá honum. Soleiðis segði
hann leingi. Men so kom hann eftir, at nú var
hann so langt burtur frá mammuni, at einki
var at ræðast longur. So varð hann minni
smæðin.

Góður bóndamatur var í húsinum. Var tað
nakað, sum Ábal hevði sæð lítið til, tá hann
var heima, so var tað mat, og tá helst bónda-
mat. Tað vóru eygu í honum, tá skerpikjót,
drýlur og mjólk vórðu sett á borðið. Og eta
dugdi hann – til hann var stappandi mettur.

Maturin gjørdi hann í góðum lag. Hann
gjørdist eisini glaður, tá onkur hevði verið

fyrir ringum óhappi, ella hann hoyrði, at onkur var sjúkur og lá til tað síðsta. Tá gekk hann allan dagin og smáflenti og **filosoferaði** **filosoferaði** fyrri seg sjálfan.

filosoferaði
hugsaði
djúpt

hevði
meinslað
seg hevði
fingið
skaða

Ella tá onkur á garðinum hevði **meinslað** seg og fingið rættiliga ilt, tá smíltist hann altíð, so hin forargaðist av honum. Men nakrar óndskapur búði aldri aftan fyrri hansara atburð. Og varð hann spurður, hví hann flenti, svaraði hann altíð:

»Eg veit ikki.«

Pápin doyði stutt eftir, at Ábal var farin til bóndan í Eysturoynni. Hann fór heim at fylgja, og hann skuldi ganga millum systkini aftan á mammuni. Berararnir vóru í tveimum; seks og seks skuldu skiftast at bera kistuna yvir um fjallið til kirkjugarðin í granna-bygdini.

Tankarnir hjá Ábali vóru hjá pápanum, sum altíð plagdi at ganga so tigandi og tungur. Nú lá hann í hesi svørtu kistuni, sum teir seks menninir bóru niðan gjøgnum brekkuna. Hann mundi ikki vera so tungur at bera, neyðardýrið. Tá hin fyrsta brekkan var av,

settu menninir kistuna frá sær.

Ábal sníkti seg fram til kistuna. Har stóð hann og stardi stívur niður á hana uttan at røra seg. Tey, ið sóu tað, vistu, at nú stóð hann aftur og grundaði djúpt. Tað gingu ristingar ígjøgnum hann, sum tað plagdi at gera, tá hann stóð uppi á klettinum í illveðri og toruslátti.

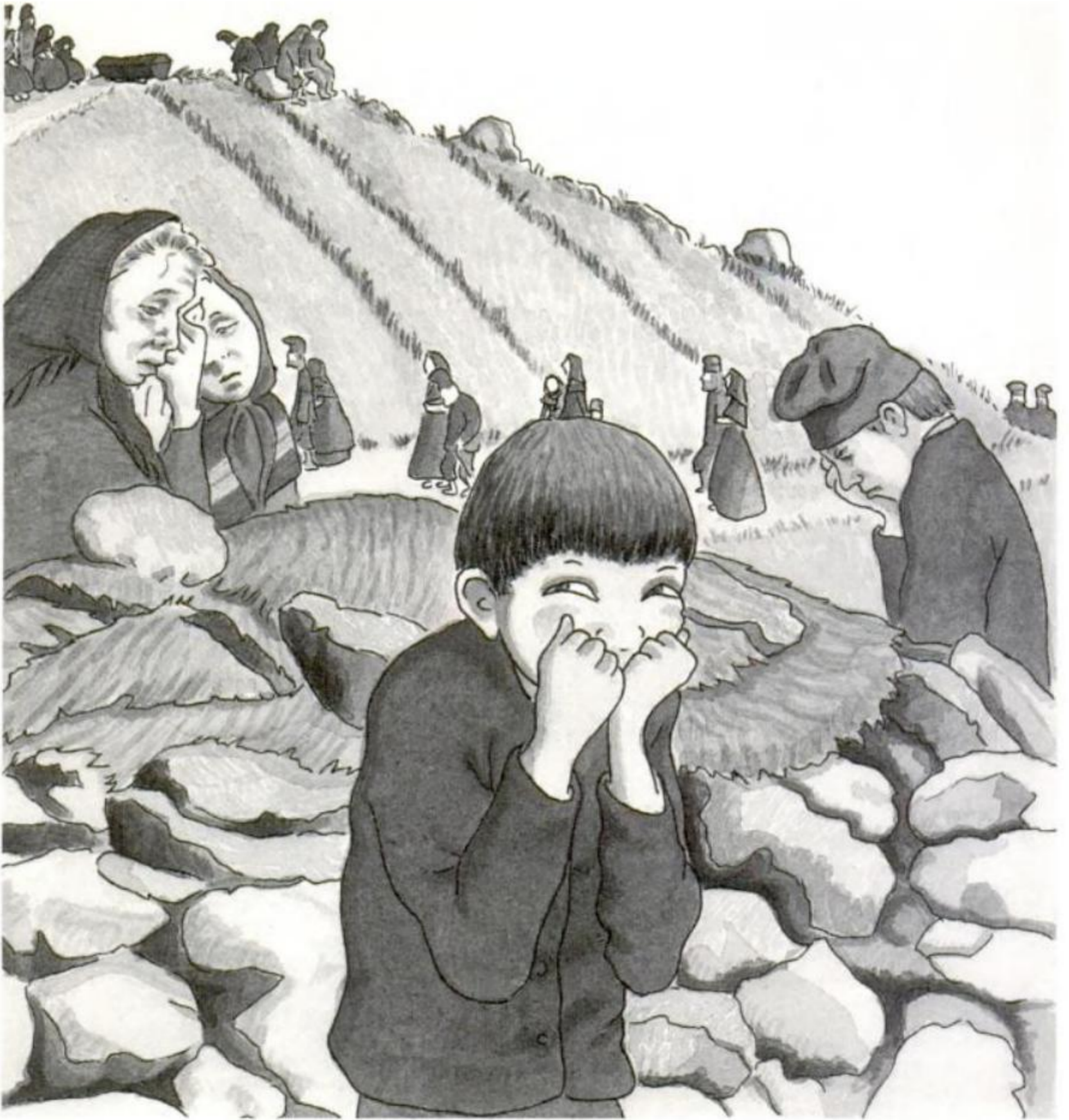
So fór hann aftur har, sum mamman hevði sett seg á ein stein at hvíla. Hon græt. So vildi Ábal vita, hvussu var við hinum. Jú, øll vóru so álvarsom.

Ábal helt sær. Men tá hann so sá, at Teodor, sum var so villur og altíð plagdi at arga og pína hann, eisini stóð og suffaði sum hini, tá kundi hann ikki halda sær longur. Hann slapp sær aftur um eina **krógv**, sum stóð har, og flenti so, at hann ikki mundi steðgað aftur. Hvussu mundi pápin hava tað í kistuni? Ja, hvussu mundi tað vera at doyggja? Ábal flenti. Alt var so undarligt og løgið.

Ábal fekk ikki líkfylgið aftur fyrr enn niðri við kirkjugarðin. Hann hoyrði, at teir byrjaðu at syngja, og hann steðgaði tí nakað

krógv torv-
goymsla,
sum er laðað
upp av gróti
og hevur
steinsett gólv

burturfrá. Hann elskaði sang fram um alt. Hann lærði skjótt lög, sum hann hoyrði, og sjálvur hevði hann eitt sjáldsamt mál.

Hann dugdi ikki orðini til sálmin, men hvat gjørði tað. Hann tók undir við hinum við orðum, sum ikki vóru orð. Tey týddu tær duldu kenslur, sum hann var so yvirtikin av. So sang hann við síni mjúku rødd *sín* sálm um gátuna, sum eingin livandi dugdi at gita. Men altíð ansaði hann eftir at vera so langt burturfrá, at eingin skuldi hoyra hann.

Tað gekk aldri frá Ábali, tá kistan við pápanum var søkt niður í grøvina. Menn fóru at skumpa útyvir, so teir stóru moldklumparnir skramblaðu á kistulokið. Hann hugsaði um, hvussu tað mundi vera at doyggja og vera deyður, og um fólk mundu vita til sín tá. Tað fylgdi honum allar dagar eftir, at hann var komin aftur til bóndan.

Ábal fekst mest við at ansa eftir og **ambæta** neytunum og sópa. Elsti sonur bóndans, Heini, helt tó altíð eyguni við honum, so alt var gjørt, sum tað skuldi.

Fjósið og kýrnar vóru **eygnasteinurin** á garðinum. Tá Heini vísti Ábali til rættis í

ambæta
vera um

eygna-
steinurin
skatturin

fjósinum, royndi Ábal altíð at fregnast um tað, ið hann gekk og hugsaði um. Tað var tó ikki so ofta. Ábal var gjarna altíð har, sum hann skuldi vera. Men var harðveður og ódn, dreiv lagnan hann út. Við ótta kannaði hann himmalin og skýggini, um ikki dómadagur var fyri hond.

»Pannuhvítu skalt tú minnast til at seta í tjóður í morgin í Beitinum, Ábal,« segði Heini.

»Heini, hvat er tað at doyggja?« spurdi Ábal til svar.

»Fert tú nú aftur at spyrja.«

»Heini, heldur tú, at tey vita nakað til sín, tá tey eru deyð?«

»Hvussu kann eg vita tað.«

»Hava tey ilt, tá tey eru deyð?«

»Halt munn!«

»Heini, er pápi mín komin í himmiríki nú?«

»Ja.«

»Hví grótu tá øll, tá hann fór til gravar?«

»Eg veit tað ikki.«

»Fáa tey nakað at eta í himmiríki?«

»Tig nú!«

»Heini, hvar er helviti?«

»Vilt tú nú halda munnin til á tær!«

»Hvar kemur *tú*, tá ið *tú* doyr?«

So mátti Heini flýggja. Men Ábal helt fram við at fylgja sínum tonkum og tosaði fyri seg sjálfvan leingi eftir, at Heini var farin.

Ábal var settur at ansa neytunum um summarið.

Hin stóri reyði tarvurin varð hildin ikki at vera serliga blíður. Fyri Ábali var hann altíð sum eitt lamb. Hann kundi spæla við tarvin, sum hann vildi. Men Heina kundi tarvurin ikki tola, hvat hann enn hevði gjørt honum.

Tað var einaferð, at Heini hevði verið burtur í bygd og ferðast og kom heim aftur yvir hagan, har sum Ábal sat hjá neytunum.

Tá ið Heini kom so nær, at tarvurin kendi hann, kom øði í tarvin. Har var einki annað hjá Heina at gera enn at renna undan og royna at bjarga sær hjá Ábali.

Tað var akkurát so, tað eydnaðist. Tarvurin skuldi taka hornini undir hann, tá hann

slapp sær aftur um Ábal. Ábal bara kítaði eftir honum, sum um tað var ein høna. Tarvurin skammaðist og dró seg sum ein flongdur hundur eftir hæli. Og Heini var bjargaður.

Síðan plagdi Ábal mangan at smílast og at siga upp í eyguni á Heina:

»Heini bangin, Heini ræðist tarvin.« Og tað kundi Ábal væl siga; tí hann var ikki **ræddur** fyri tarvinum. Hann kundi gera við tarvin, hvat hann vildi.

ræddur
bangin

Teir longu sóldagarnar um summarið sat hann og goymdi at neytunum úti millum fjalla. Hann tímdi ikki at sita alla tíðina og nappa ullina, sum hann altíð hevði við sær frá matmóðrini.

Tá var hann vanur at spæla við tarvin. Hann kreyp inn millum frambeinini á tarvinum og út aftur millum afturbeinini. Aloftast endaði Ábal leikin við at taka um hornini á honum og seta seg upp á hálsin. Har sat hann, til tarvurin keddist og risti hann hampiliga av sær.

Tað kom aldri Ábali í huga, at tarvurin kundi gera honum nakað. Heldur ikki kom

tað tarvinum í huga at gera Ábali nakað. Tá ið Ábal fór at ýla og krúpa á hondum og fótum, so visti spælibróðirin, hvat tað skuldi týða, og svaraði aftur við síni grovu rødd.

kúnum
fleirtal av
kúgv

tyrptust
flokkaðust

Kúnum dámdi tað væl. So skjótt tær hoyrdu Ábal ýla, **tyrptust** tær til. Leikurin endaði altíð við, at tarvurin tók undir Ábal og rullaði hann langan veg fram eftir bønnum – men altíð eins góðsliga.

Einaferð Ábal aftur hevði tvætlað fyri Heina:

»Heini bangin, Heini ræðist tarvin,« gjørdist Heini eitt sindur argur at hoyra hetta sama, tó at Ábal jú aldri meinti nakað ilt við tí. Tá segði Heini við Ábal:

»Hevði tú latið teg í reyð klæði, so hevði tú ikki torað til tarvin, tí so hevði hann dripið teg.«

»Eg dripin – eg doyggja – nei – nei,« segði Ábal og flenti so undarliga, sum hann plagdi framman fyri toruveðri og dómadags-tonkum.

Síðani fór hetta ikki frá Ábali. Hann gekk í heilum og grundaði, um tað var satt, sum Heini hevði sagt. Mundi tarvurin gerast

illur, um hann læt seg í reyð klæði?

Tá tað leið móti heysti, óveður var, og kýrnar vóru riknar heim, kom Ábal óvart ein dagin inn har, sum arbeiðskonan svav. Har sá hann eitt reytt skjúrt liggja á songarstokkinum, og alt í einum mintist hann orðini hjá Heina. Hann stóð stívur og stardi at skjúrtinum, og so fór hann at flenna, sum hann var vanur.

Arbeiðskonan kom.

»Hvat gert tú her, og hvat er tað, tú flennur at?« segði Magga.

»Eg veit ikki,« og so flenti hann meir.

»Hvat er tað, tú vilt her? Sig tað!«

»Eg veit ikki,« og so flenti hann aftur.

Magga gjørdist ill, tók í hann og fírdi hann út.

Men Ábal gloymdi ikki skjúrtið. Hvørja ferð hann hugsaði um tað, fór hann at flenna fyri seg sjálván.

Sunnudagin fór Magga í tað reyða skjúrtið. Men tá gekk heilt av skriðuni. Ábal var aftan á henni alla tíðina. Hon kundi onga staðni vera, uttan at Ábal var í hølunum á henni.

»Hvat vilt tú, hvat vilt tú, Ábal?« spurdi Magga ill.

»Eg veit ikki,« svaraði Ábal.

Magga gjørdist rættiliga forargað:

»Nú skalt tú siga mær, hvat tú flennir at. Er tað mær?«

»Eg veit ikki,« svaraði Ábal í sama lagi.

»Sig, hvat tað er, sig, hvat tað er, títt býtta beist!« Magga næstan græt. Men um hon so skrædnaði, fekk hon einki annað svar úr Ábali enn:

»Eg veit ikki, eg veit ikki.«

So var tað morgunin eftir, veðrið var **blíðkað**, og kýrnar vóru loystar úr fjósinum. Ábal stóð klárur at fara við teimum út í hagan. Men sum eitt snarljós var hann inni aftur í kamarinum hjá arbeiðskonuni, fann hitt reyða skjúrðið, tók tað og stappaði tað niður í matskjáttuna hjá sær. Og so fór hann av stað við neytaflokkinum.

blíðkað var
vorðið betri

Tað fyrsta hann gjørdi, tá ið hann var framkomin, var sum vant at fara niður í matskjáttuna. Hann hevði altíð mat við til tvær máltíðir, men aloftast kláraði hann at eta alt

í fyrsta umfari. Sólin skein, stilli og heitt var. Hann legði seg at durva.

Tá hann vaknaði við aftur, kom hann at hugsa um skjúrtið. Hann sníkti seg aftur um ein heyg við tí og smoygdi tað út yvir seg. So fór hann heilt niðan á heyggin og setti í eitt langt ýl.

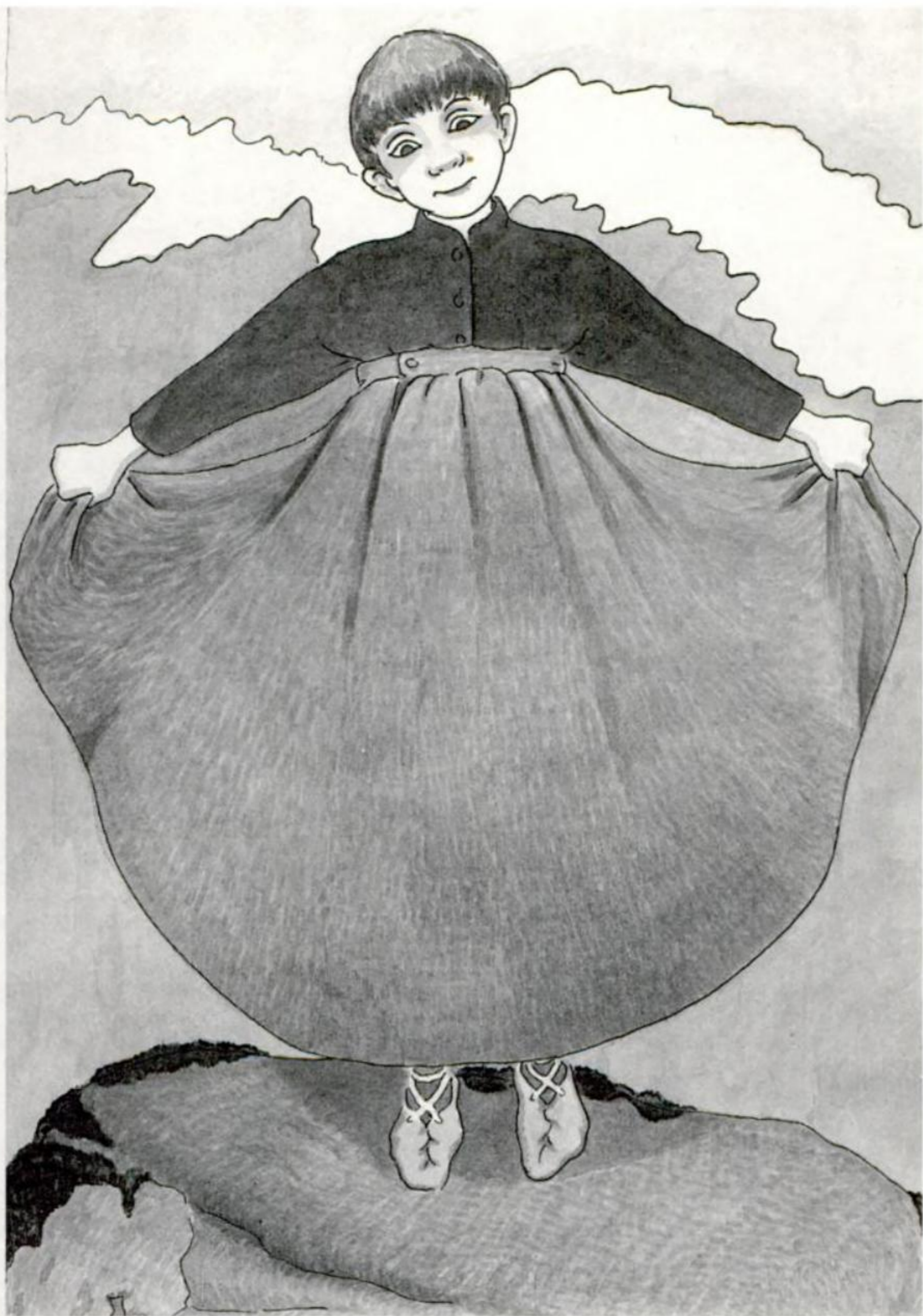
Tarvurin lætti høvðinum – hann kendi málið á Ábali. Nú skuldi spælast. Men tá hann sá hitt reyða skjúrtið uppi á heygnum, stúršaði hann. Hann reisti høvðið við tí bulmikla hálsinum høgt upp, gleivaði við frambeinunum, tevjaði móti heygnum og snýsti hóttandi.

Ábal kom óræddur oman av heygnum. Hann hevði tað reyða skjúrtið uttan yvir sær. Hann gekk, sum hann plagdi, á hondum og fótum móti tarvinum. Fyrst veik tarvurin undan – eftir hæli. Ábal fór í góðum hýri aftaná inni í skjúrтинum. Bráðliga steðgaði tarvurin. Hann setti halan rætt upp í loft, rendi so við ferð og við einum ýli, ið spáaði ilt, beint ímóti tí reyða skapilsinum.

atløgan
álopið

Tann fyrsta **atløgan** rakti Ábal sum eitt

skot millum rivjabeinini. Hann feyk upp í loft og fall bløðandi niður aftur aftan fyri tarvin. Tá ið tarvurin sá blóðið, varð hann heilt frá sær sjálvum. Í øðini legði hann aftur eftir Ábali, hevði hann á hornunum og tveitti hann sum ein vøtt aftur og fram. Hann helm- aði ikki, fyrr enn Ábal sum ein lívleysur kroppur datt út í ta djúpu ána, sum rann gjøgnum dalin.

Har stóð tarvurin uppiyvir, sum hann var negldur fastur. Hann stóð við nøsunum niður í svørðin og mөлmaði við tungari, hálvkøvd- ari rødd. Aftan fyri hann stóð neytaflokkurin og skalv av rørslu og beljaði út móti ánni. Eitt petti av tí reyða skjúrtinum kom upp- undan. Ábal sjálvur var farin til botns.

Tann dagin var Heini bilsin. Hann var úti í bønnum, tá hann sá øll neytini koma spelandi heim móti gørðunum. Kýrnar undan **drynj- andi** og **beljandi**, og tarvurin kom aftaná ýlandi.

Heini hoyrði, at hetta var ikki hitt vanliga ljóðið, sum var ein tráan eftir fjósinum og hvíldini á básunum. Her mátti vera okkurt

drynjandi
beljandi
spakuliga
og seigan

beljandi
kúgv beljar
og tarvur
ýlir

áfatt. Hann bíðaði og bíðaði, men eingin Ábal kom fram.

Heini var sjálvur fjórði, tá teir fóru at leita. Tað vardi ikki leingi, fyrr enn hundurin, teir høvdu við, steðgaði einastaðni við ána. Har fleyt okkurt reytt úti; tað líktist einum tarablað. Reytt! Tað kundi ikki hava við Ábal at gera.

Men hundurin stóð treiskur í sama stað og goyði út í ána. So beittu teir hann úti, og hann kom aftur við einum reyðum toypetti. Hvat er hetta, undraðust menninir, eitt petti av einum konufólkaskjúrti! Teir tóku hvør annan í hond og vaðaðu úti. Heini var fyrstur.

Tað var líkið av Ábali.

Men tað reyða skjúrðið, sum nú lá í spjørrum um hann? Hví var hann farin í tað? Og hvør átti tað? Heini streyk sveittan av enninum, men hann segði einki. *Hann* visti, hvussu vorðið var.

Tarvurin hevði dripið Ábal. Tað var øllum greitt.

Ábal var borin heim á børu. Har lá hann við einum blíðum brosi í andlitinum. So

fregnaðist
eftir spurdi
um

hevði hann smílst fram móti sínum egna deyða, meðan hann fór til hitt gátufulla, sum hann í lívinum altíð **fregnaðist eftir**. Hvørki Heini ella nakar annar hevði dugað at givið honum svar um tað.

Magga hoyrði, at Ábal var funnin í ánni við einum reyðum skjúrti. Tá rann henni í huga tann dagin, hon var komin fram á hann í kamarinum, og hvussu hann hevði verið aftan á hana allan sunnudagin. Hon fór út í kamarið. Rætt var! Hitt reyða skjúrtið var burtur. Men hví í Guds garði hevði hann funnið upp á hetta? Tað var dult fyri Møggu og fyri øllum øðrum við. Bert Heini visti, men hann segði einki.

Tá Ábal varð grivin, fylgdi mestur øll bygðin. Mammurnar komu við børnunum aftan á sær. Tað kann vera, at tey smáu høvdu ein varhuga av, at Ábal átti nakað fram um tey fólkin, ið vóru so vitug, hóast hann var undarligur. Hann hevði ongantíð gjørt teimum nakað, men hevði altíð verið góður við tey.

Haraldur og Teodor høvdu gjørt ferðalag. Haraldur, sum gekk mest og erpaði sær av, at

hann dugdi at tosa so fint danskt, og Teodor, ið altíð var vanur at arga hann. Teir vóru komnir hin langa vegin úr heimbygdini at fylgja. Mamman og systkini vóru sjálvandi eisini.

Tað er ikki siður burtur á bygd at boðsenda prest at tala gerandisdag við jarðarferð uppi yvir *vanligum* fólki. Men Heini stóð fast upp á at hava prest, og bóndin, pápi hansara, noyddist at geva seg. Og presturin helt eina røðu uppi yvir Ábali, so mangt eyga varð vátt.

Tað var í grundini ikki nøkur tala. Presturin stóð bara og fortaldi søgur um Ábal, og tær søgurnar vóru merkiligar í munninum á presti. Hann var vist ein klókur maður, ið dugdi at síggja og skilja tað, sum onnur ikki **góvu gætur** ella ikki fataðu.

Ongantið hevði ein presttala opnað eyguni á teim áhoyrandi fyri loynigongdunum í mannalívinum soleiðis sum tær søgurnar, prestur segði um Ábal. Hann, sum nú var farin at vita, hvussu vorðið var har, sum hann altíð hevði spurt eftir.

So fór kistan í moldina. Presturin kastaði

góvu gætur
løgdu til
merkis

jørð á, meðan hin síði svarti prestakjólin
bleiktraði í vindgulinum. Og tá ið Kingo-
sálmurinn *Nu lader vi hannem sove i fred* var
sungin, fór hvør tigandi til hús.

Heini var síðstur. Hann tók inn undir kot-
ið og legði eitt lyngtyssi við nógvum smá-
um, reyðum blómum á leiðið. So fór hann
sín veg.

Dagin eftir varð tarvurin leiddur aftur um
fjósveggin. Bóndin sjálvur skeyt hann. Tað
var ein feitur tarvur. Heini var altíð burtur í
onkrum ørindum, hvørja ferð tey finga kjøt
av tarvinum til døgurða. Antin var hann í
bønum ella í haganum – ella burtur í bygd,
og tá segði hann seg altíð hava etið døgurða,
tá hann kom aftur.

(1934)

Íslandsferðin

Prestbyggin var vökur og stór bygd við nógvum býlingum.

Tann ungi presturin var nýliga komin sunnan av **flatlondum**. Hann var rættiliga hugtikin av vakurleikanum. Bøurin var slættur sum gólvið, feitur og djúpur. Hann var akkurát sum á flatlondum. Men grasið var fínari her, grønari og vakrari.

av **flatlondum** úr Danmark

Tey høgu fjøllini stóðu í ring um bygdina tætt inn til **bøgarðin**. Tey søgdu altíð prestinum frá, at hann nú var staddur í fjallalandi.

bøgarðin garðin, sum skilir bø og haga

Jú, so satt var her yndisligt! Niðri við strondina var tann langi, hvíti sandurin. Har kundi hann ganga og súgva í seg ta fesku sjóluftina, sum kom inn gjøgnum víkina eystur úr havi. Ella eisini kundi hann ragga sær vestur á **eiðið**. Haðani sást vesturhavið vítt og veldigt út ímóti havsbrúnni, meðan bátssegl og skipssegl skinu í sólini.

eiðið slættlendið tvørtur um oynna

Og fjøllini, sum tey dugdu! Tey vildu ikki troka seg fram. Tey viku hvørt frá øðrum so mikið, at eiðið fekk pláss. Aðrastaðni høvdu

tey seg nakað burtur frá bøgardinum, fyri at eitt lítið vatn kundi fáa rúm har uttanfyri.

væni vakri

Og fyri eystan hevði eitt fjall funnið upp á at gera eitt skák beint inn í oynna og so koma heim aftur móti bygdini, so har skapaðist ein vakur slætti. *Hvíldin* æt tann **væni** slættin, sum hetta fjallið hevði lagt at prýða um bygdina.

fríða vakra

Ei undur í, at prestinum dámdi væl. Tað var ein genta, ið gjørði plássið dupult so vakurt og legði sól og varma á alt. Tað var tann bláoygda, ljósleitta, **fríða** og vælvaksna fjallalandsgentan, ið hann hevði hug á og var trúlovaður við.

Undir Fjalli var ein av býlingunum í bygdini. Har vóru sjev hús.

Í einum av teimum elstu húsunum, sum var av gróti og flagi, búðu tvey gomul fólk, Jákup og Anna, við soni sínum Einari.

Spælibróðirin og javnaldrin hjá Einari búði í einum húsi norðanfyri. Hann æt Pætur, og foreldur hansara itu Óli og Rakul.

Pætur og Einar høvdu hildið saman, frá tí teir vóru smádreingir. Tá plagdu teir at stutt-

leika sær á sandinum við at kapprenna oman og niðan í **sjóvarmálanum** við aldudráttin.

Teir spældu altíð saman. Teir hentaðu ber saman og klivu í homrunum eftir krákureiðrum. Teir royndu eftir sílum og gingu á seiðaberg saman. Um veturin spældu teir í kavanum og bygdu **snjókelling** saman. Ja, teir gjørdur alskyns **smápiltabrøgd** saman.

Nú vóru teir báðir tilkomnir. Ofta, tá ið teir sótu saman í vinarlagi, runnu smápiltabrøgdini aftur í huga teirra. So varð ofta spurt: *Minnist tú tað? Og minnist tú tað?*

»Og minnist tú, Einar, tá ið tú mundi brent inni uppi í Tormansrók rætt sum gandakonurnar, sum teir brendu á báli í gomlum døgum?«

Jú, tað mintist Einar væl.

Hann og Pætur vóru ein dagin farnir niðan í røkurnar at seta eld á **deyðagras**. Pætur var staddur í niðastu rókini. Einar kleiv gjøgnum eina lítla **sløku** upp í norðara endan á einum bækki í næstu rók. **Syðst** á bökkinum setti Einar eld á. Login og roykurin tóku til sín alt fyri eitt, tí deyðagrasið var bæði nógv og hartil skróturt.

í sjóvar-
málanum í tí
partinum av
fjøruni, sum
er undir, tá
tað er flóð

snjókelling
kavakona

smápilta-
brøgd
skálkagerðir,
sum smá-
dreingir gera

deyðagras
turt fólnað
gras

sløka smøl
gjógv

syðst longst
suðuri

Hann skuldi nú kvika sær norður aftur á bækkin og so oman í rókina. Hann vildi sleppa sær undan eldinum, sum slokti seg fram á hann, og undan tí tjúkka, rama roykinum.

Men tá hann vendir sær á, sær hann, at allur norðari endin av bækkinum stendur í báli og royki. Ikki var hugsingur um at sleppa niður aftur í slokuna. Aðrastaðni var ikki at bjóða til at klíva, hvørki niður ella upp.

»Nú veit illa við,« helt Einar við seg sjálfvan, meðan hann sat millum báðar eldarnar, sum byrjaðu at nærkast honum.

»Pætur, hvar ert tú? Kom skjótt higar! Skunda tær!«

Pætur hevði tendrað eitt bálið fyri og annað eftir norður eftir í **rókini** niðriundir. Hann hoyrir rópið og kom alt í einum. Tað vildi so væl til, at Pætur hevði eitt snørisnoða uppi á sær. Hann var ikki seinur at blaka Einari tað. Einar skundaði sær at binda snørið um skaftið á telgiknívini og **hirða** hann tað dýrasta hann var mentur í tann seiga **svørðin**. Aðrastaðni fekk hann ikki gjørt snørið fast.

rók smøl,
long hill í
bergi

hirða kasta

svørðin
samanhang-
andi gras-
vøksturin

Hetta var eitt ússaligt snørisband, og Einar mátti royna at líta sum minst á tað. Snørisbandið helt, og Einar kom heilur niður.

»Hvussu bar hetta til?« var fyrsta orðið hjá Einari, tá ið hann kom niðurat.

»Tað man vera mín skuld,« svaraði Pætur, »eg havi verið so gáloysin at festa í tætt við har, sum tú fórt upp. So hevur eldurin fest í tað grasið, ið vaks niðan í slokuna. Soleiðis er eldurin komin upp í rókina til tín.«

»Ja, ta ferðina mundi tú kolast, Einar.«

Soleiðis sótu teir manga hvíldarløtuna og mintust sínar smápiltadagar.

Nú teir vóru tilkomnir, hildu teir saman í øllum **yrki**. Tað var akkurát sum í piltárunum. Teir vóru eisini nú í arbeiðinum so hugaðir og **bragdligir**, sum teir vóru í spælinum sum smáir. Pápi Einar var ov gamal til tungt arbeiði. Pápi Pætur var bæði gamal og hevði vánaliga heilsu, so tað stóð alt á synunum.

Teir skiftust í øllum starvi. Fyrst skóru teir torv hjá øðrum, so báðir aftur hjá hinum. Soleiðis eisini í velting og í øllum øðrum, sum fyri fall. Og sum í gomlum døgum

blandaðu teir einaferð saman blóð upp á tað at festa vinabandið í allar ævir.

Ein dagin vóru báðir í keypstaðnum til gongu. Tað var, meðan tað stóð upp á tað harðasta at **búgva skipini til sjós**. Har var ein hópur av skipsmonnum komin saman úr ymsum bygdum bæði úr hesari oynni og úr øðrum. Teir runnu út og inn í krambúðirnar í heilum. So var tað eitt, so var tað annað, ið teir skuldu keypa sær, áðrenn teir fóru avstað.

búgva skipini til
gera skipini
til reiðar

Á váginum lá skip við skip og longdist eftir havinum. Um borð var sami skundur og sama lív sum á landi, og teir ljótu, kubbutu skipsbátarnir ferðaðust í heilum millum skipaflotan og handilsbrúnna.

Einari og Pæturi dámði lívið, ið her var. Sum ein **meldurglaða** tók teir og mól teir runt í ring. Til endan brast tað út úr Einari:

**meldur-
glaða**
glaða, sum
er elvd av
meldur-
hvirlu

»Mín sann hevði eg havt góðan hug at fara við.«

Orðið var ikki meir enn talað, so svarar Pætur:

»Ja, tað er vist, fara vit við!«

»Men,« tekur hann aftur í orðið, »í ár er tað ov seint. Vit eru ikki ferðabúnir, og so eru ivaleyst øll skipini fullmannað nú. Næsta ár, liva vit, og Harrin gevur okkum heilsuna, vilja vit royna.«

Summarið fór, og heyst og vetur við. Tá ið várið kom, vóru Einar og Pætur aftur á handilsplássinum væl útgjördir til skips. Nú sum altíð var skundur aftur og fram í túninum og á váginum, tá ið skip skuldu búgvast til.

So við og við helt baksið uppat, og skipini fóru av stað. Eitt fyri og annað eftir fóru tey **sáttliga** siglandi, flaggandi út av váginum. Um nakrar dagar var allur skarin horvin, og vágurin lá tómur og **snópin** eftir.

Fyrst royndu tey við Føroyar, men seinni, tá ið tað leið út, hildu tey vestur til Íslands.

Tað var um ta tíðina, tá ið skipini vóru væntandi heim aftur úr Íslandi. Nøkur fá vóru eisini afturkomin. Tá brast eitt so ringt ódnarveður á av útnyrðingi vestri, at sjógvurin østist upp av tí ringasta sum á hávetri. Ikki var undur í, at fólk fór at bera ótta fyri

sáttliga
friðarlíga

snópin
her: oyðin

sjómonnunum har vesturi. Tá var eingin telefon millum Føroyar og Ísland.

striltið
seint

Hoyrði tú fólk tosa, var tað um skipini. Alt arbeiðið gekk **striltið**, tí hugurin var hjá sjómonnunum. Eitt band lá á fólkinum, og tað kundi bara losna av tíðindum úr Íslandi. Ikki var talað um annað enn íslandsfararararar.

Komst tú úr keypstaðnum, var fyrst spurt:

»Vita tygum, hvussu hetta veðrið hevur verið í Íslandi? Er einki frætt um skipini enn?«

Og so gittu tey, um veðrið mundi hava verið líka ringt har vesturi sum her. Tey gittu eisini, hvar skipið mundi vera statt í óveðrinum. Og tey tosaðu um, hvørji skip vóru sterk og væl útgjörd og hvørji ikki.

grúgvuna
eldstaðin

Mamman sat við **grúgvuna** við smábarninum. Hon lurtaði eftir tosinum og kom við bangnum spurningum.

»Harrin føri teir allar væl aftur!« bað hon og mussaði barnið inniliga. Tað var føtt, síðan pápin fór til Íslands.

svinna
álvarsama

Men tann unga **svinna** gentan segði einki. Hon sat og bant við grúgvuna. Hon hugdi

ikki upp. Hon átti eisini onkran har vesturi, men hon var ov smæðin at spyrja um tað skipið, sum hon helst vildi hoyra um.

Trý long samdøgur vóru farin, tá ið veðrið batnaði. Og fjórða dagin sást skip í havinum. Fólk tustu oman á brúnna í keypstaðnum, tá ið tað sigldi inn við flagginum í topp. Tveir gamlir skiparar vóru fyrstir at kenna tað. Tey, sum áttu sjómenninar, vóru ótolin at frætta tíðindi.

Tá ið skipið kom inn, heilsandi við flagginum, sóu tey, at tað var illa farið. Teir hvítu endarnir av nýbrotnum viði skygdu nógvastaðni.

»Teir hava ikki havt tað stuttligt,« læt úr flokkinum á strondini. Og tey, sum vóru bangin um síni, óttaðust nú enn meir.

Skipið sigldi inn til **akkersplássið**. Tá ið skipsmenninir komu á land, fingtu teir nógv ar spurningar. Fólk spurdu um tað, sum tey høvdu gitt og hugsað og **grunað** í hesum longu døgnum. Nú vildu tey hava greiðu á tí.

akkers-
plássið
staðið, har
skipini kasta
akker

grunað havt
varhugan av

Aftur sóust segl undan tanganum úti á vágsarminum. Skipið sigldi inn, og skips-

altrá ivrig

menn komu á land. Tey vóru glað, sum funnu síni aftur. Tey, sum einki vistu um síni, vóru **altrá** eftir at frætta tíðindi.

Hvønn dag komu fleiri skip. Tey flestu vóru bard og forrivin. Summi skip høvdu flaggið í hálvari stong. Hesi skipini høvdu mist av manningini. Ella tey førdu teir heim, sum livdu eftir av manningini av skipum, sum vóru gingin burtur í Íslandi. So hvørt sum tíðindi frættust á handilsplássinum, bór-ust tey beinanvegin um alla oynna.

Ein vælvaksin, vakur sjópiltur kom inn í eina av teim størru krambúðunum, har nógv sjófólk stóð og drakk øl. Hann tóktist ikki so glaður sum hinir um heimkomuna. Hann segði einki og var tungur í huga.

barkað
garvað

húðarskøði
neytahúð til
at seyma
einar húð-
arskógvar
av

Hann bað um eitt **barkað húðarskøði** og eina nál. So tók hann knívin úr slíðranum og skar skøðið, fór so aftur um fólkíð og seymaði sær skógvarnar. Hann legði pengar á skivuna, segði farvæl og tók leiðina upp á fjøllini til prestbygdina. Hann var komin við einum av teimum skipunum, sum høvdu flaggað lágt.

Tungur gekk hann niðan í brekkuna, sum bar hann tunga byrðu á bakinum. Men hann var þúra leysur og vanur at ganga hesa leiðina. Ofta steðgaði hann á og streyk hondina yvir ennið. Hann kendi seg hálvtt í ørviti. Hann fekk seg ikki at trúgva, at tað var satt, sum honum hevði verið fyri á hesi Íslandsferð. So suffaði hann:

»Jú, alt ov satt, alt ov satt! Á, at tað skuldi ganga soleiðis.«

Hann mátti leggja alt til, sum hann var mentur, fyri at koma upp á fjallið. Hann ernaðist eitt sindur av fjallaluftini. Hann gjørdist lættari, til hann kom oman á hamaran, har hann sá niður í bygdina og býlingin *undir Fjalli*. Tá orkaði hann ikki longur. Hann fall niður, meðan kenslurnar bardust í hansara brósti. Heitur tárastreymur vætti andlitið.

Eina langa løtu lá hann har. So reisti hann seg og fór til gongu aftur. Hann fór ikki oman í heimbýlið *undir Fjalli*, men beint í prestagarðin. Hann kom inn í **roykstovuna**, hitti arbeiðskonuna og spurdi eftir presti.

»Jú, hann er inni, eg skal fara til hansara. Væl aftur komin! Men hvat bilar tær?«

roykstovuna
rúmið, har grúgván var, og har m.a. mesta innan-dura arbeiðið fór fram

»Einki,« bar drongurinn seg undan.

Hon vildi ekki spyrja hann meir, men fór uttar til prestinn, sum kom innar beinanvegin.

»Góðan dag, Einar! Hvussu veit við hjá tær? Tær bilar okkurt. Vilt tú tosa við meg? Ger so væl, kom uttar í stovuna.«

So fóru báðir uttar.

»Set teg niður og sig mær ørindi tíni.«

Tað leið ein løta, áðrenn Einar fekk orðið fram. So kom tað lágmælt:

»Gerið mær ta tænastru og farið yvir til foreldrinni hjá Pæturi og sigið teimum, at sonur teirra er sjólátin undir Íslandi. Hann fór fyri borð eina náttina í óveðrinum. Vit sóu einki aftur til hansara. Eg eri ekki mentur at fara sjálvur og siga teimum tað.«

Prestur læt seg í húðarskógvarnar og fór yvir *undir Fjallið* við teim tungu boðunum. Tað var jú hansara gerningur at hjálpa og ugga, tá ið slíkt bar á.

kørðum
amboðum,
sum líkjast
kambum,
til at reinsa
ull við

Gamli Óli sat við **kørðum** við grúgvuna í tí lítlu roykstovuni, tá ið prestur kom inn. Hann legði pípunna og karðarnar frá sær, reisti seg og beyð presti uttar í stovuna.

Prestur talaði um, hvussu Harrin altíð vil okkum væl, hóast okkum ofta tykist, at hann fer undarlíga fram. Vegir mínir eru ikki vegir tykkara, sigur hann. Vit skulu ikki læra upp á hann, hvussu hann skal gera. Hann veit alt betur enn vit, tí hann sær um allan heim. Hann sær í einum bæði farnar, verandi og komandi tíðir. Vit skulu tí tolin taka ímóti øllum, sum hann leggur á okkum, um enn tað er tungt.

Soleiðis helt prestur fram, men áðrenn hann kom longri, gitti Óli, at hann mundi hava serlig boð til sín.

»Tygum hava okkurt at siga mær,« tók hann orðið av presti.

»Ja, tað havi eg. Eg havi eini tung boð til tygara,« svaraði prestur.

»Pætur?« svaraði Óli og hugdi prest so undarlíga upp í eyguni.

»Ja. Einar var ikki mentur at bera tygum boðini, og so bað hann meg gera tað.«

Prestur royndi at ugga tað, hann kundi, men gamli Óli var vorðin sum til stein. Hann hvørki hoyrði ella hugsaði. Hann sat bara og gløddi beint inn í tann tóma, nakna stovu-

vegginn. Orð kom ekki úr honum. Hann segði ekki so mikið sum farvæl, tá ið prestur fór av stað.

Prestur fekk eitt fólk at vera hjá gamla Óla, til Rakul kom aftur. Hon var stödd úti í bygdini. Hon frætti tíðindini um sonin, áðrenn prestur kom til hennara.

Einar tók einki av tí, sum var sett á borðið fyri hann í prestagarðinum. Tá ið prestur kom aftur, raggaði hann heim til foreldur síni.

Um náttina droymdi hann um ódnarveður og vanda á sjónum. Hann droymdi um menn, sum slógust fyri borð. Teir hvurvu og komu undan aftur aftan fyri skipið við bleikum andlitum og við aðrari hondini veittrandi eftir hjálp. So sá hann eitt stórt hvítt gjøgnum myrkrið, hoyrði eitt langt neyðarróp og so eitt sjóðandi brot. Tá visti hann, at alt var úti.

Aldri var hann farin so tungur av songini sum morgunin eftir. Hann var altíð vanur at fúka í klæðini so lættur og glaður sum fuglurin. Hann visti ekki, hvussu hann skuldi fáa í lag at liva hereftir.

Seinni um dagin fór hann yvir til foreldrini hjá Pæturi. Hann segði teimum alt, sum hann visti, frá tí teir fóru úr Føroyum, og til Pætur fór fyri borð.

Haðani fór hann oman á sandin, har teir so ofta høvdu spælt og gingið saman. Men honum dámdi ikki har niðri, og hann fór skjótt aftur til hús.

»Á, hvussu alt er umskipað.«

Dag eftir dag gekk hann so og mól aftur og fram og fekk ikki í lag at taka hond í nak-að.

(1901)

Æðan

Tað var **allahalgannamorgun**. Veðrið var illfýsið. Vátu kavaælini fylgdu hvørt aftan á annað. Hvirlur sópaðu tær vátu flykrurnar fram og **klakaðu** tær upp á húsaveggirnar, sum vendu í **andglettin**. Hinir veggirnir stóðu og stúrdu í sínum svarta tjøruliti.

Klettar og steinar vóru hvítir um annan vangan, svartir um hin, sum vendi undan ættini. Ein kom í huga bátin hjá *Floksmonnum*.

Skjótt tiðnaði av, men so kom næsta ælið og legði uppáaftur.

Fá fólk vóru úti. Tey skutlaðu sær og skundaðu sær innaftur. Tey kvikaðu sær at rista tær vátu kavaflykrurnar av sær, áðrenn tær bráðnaðu inn í klæðini.

Henda dapra morgunin sat ein æða einsamøll á einum útskeri. Hon vendi sær beint í ættina og tóktist einki at leggja í **ruskveðrið**. Eg kendi hana aftur á eini hvítari fjøður við annan vangan.

allahalgannadagur
1. november

klakaðu
løgdu tær sum klumpar upp á veggirnar

í andglettin
móti ættini

Søgnin sigur, at báturin hjá *Floksmonnum* var svartur øðrumegin og hvítur hinumegin

ruskveðrið
vánaliga veðrið

Nú tóktist at vera lítið um hana. Og ikki var undur í, at hon var stúrin, tí lagnan hevði farið illa við henni.

á grækaris-
messu
12. mars

Á grækarismessu í vár varð hon trúlovað við tí stásiligasta blikinum, ið var at finna um langar leiðir.

Tey vóru eitt vakurt par. Tá ið tey flutu lið við lið fram við strondini, tá sást tú einki, sum var so yndisligt.

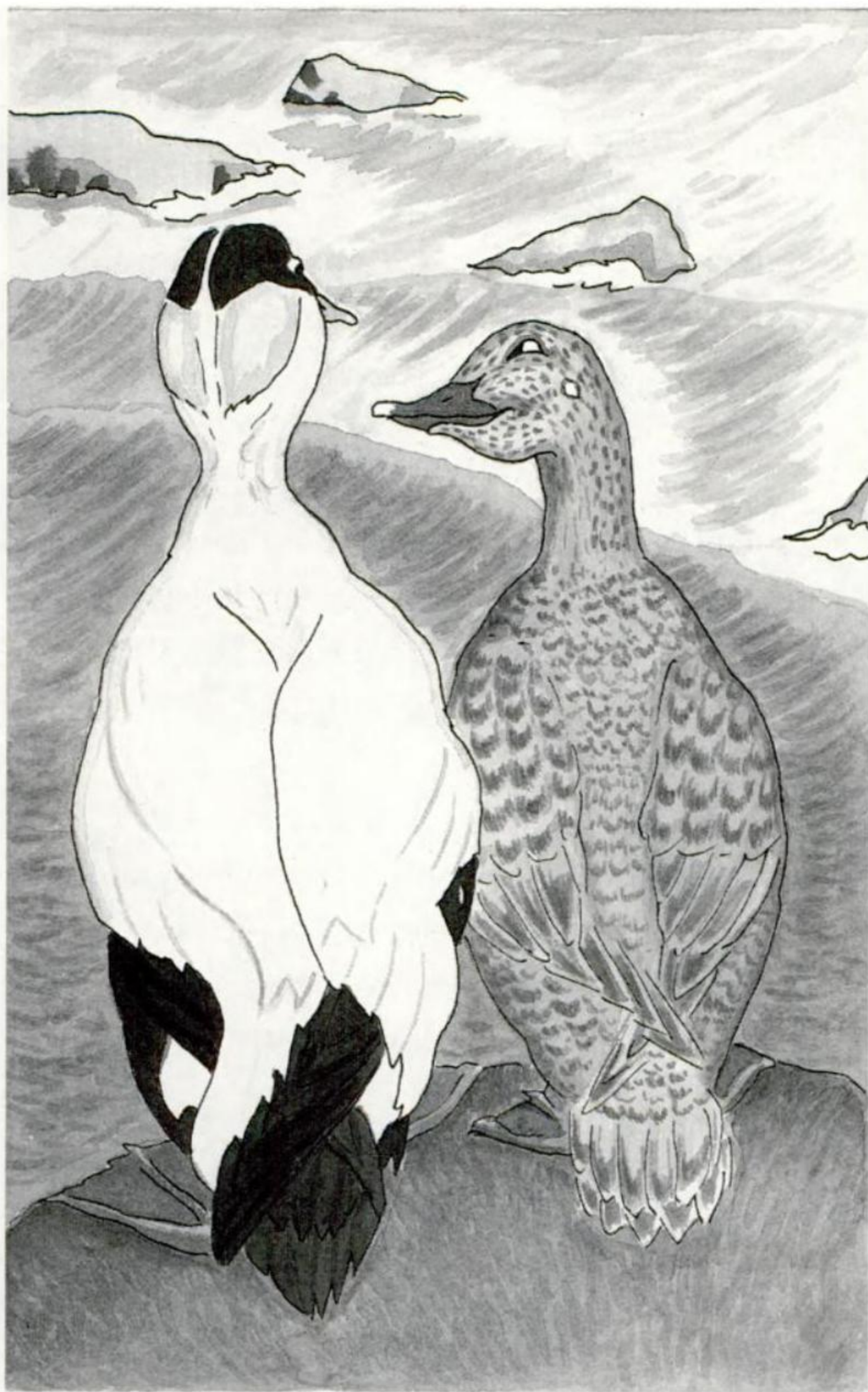
Tá ið leið móti verpingartið, høvdu allar æður nógv um at vera úti á hólminum. Tey gomlu reiðrini, ið lógu í órøkt frá síðsta sumri, skuldu ruddast og reinskast. Hvør þjakaði við sítt.

Men æðan við tí lítla hvíta blettinum við vangan var ung og hevði ikki vorpið áður.

Fyrst fór hon niðan á vøllin at hyggja sær eftir einum plássi at reiðrast, men har var hon ikki vælkomin. Tær gomlu æðurnar hildu seg ráða her, tí her høvdu tær átt alla sína tíð.

Hon royndi ymsastaðni, men tær eldru **æðufrýrnar** komu pikkandi við nevinum eftir henni.

tara-
brúnna
dungan av
tara

So fór hon oman aftur av vøllinum. Hon fór oman í fjøruna til ta stóru **tarabrúnna**, sum brimið legði upp hvønn vetur. Har var bæði turt og nossligt.

Hon sá, at fleiri ungar æður høvdu reiðrast í tarabrúnni. Og hon helt, at her var fjálgari enn uppi í tí váta grasinum hjá hinum æðunum.

urð rúgva
av gróti,
sum er
íkomín av
omanlopi

Har gekk hon nú og leitaði og kveitti rundan um seg. So kom hon til eina lítla **urð**, sum lá oman í taran. Har var tari lagstur inn undir ein stein. Steinurin lá so væl uppfrá, at har var rúm til eitt fitt reiður. Her skuldi tað vera!

Tá ið hon var liðug at skava og rigga til undir steininum, legði hon seg niður. Jú, her var gott at búgva, og so var tak útyvir eisini. So sanniliga hevði hon funnið eitt hitt besta plássið, sum var á hólminum!

fór ragg-
andi gekk
seint

Hon var errin, tá ið hon fór **raggandi** oman gjøgnum ta óslættu fjøruna til blikin. Hann sat niðri við sjógvarmálan í sínum fagra búna og bíðaði eftir henni.

Har sat eisini ein riðil av øðrum blikum.

Og allir vóru teir í nýggjum búna. Tað glitraði sum kavi av teim hvítu bringunum. Sólin skygdi í teim smaragdgrønu vangunum, meðan teirra svørtu húgvur skinu sum blankt floyal.

Allur hesin **skreytklæddi** blikaflokkurin sat vakt her. Hvør riddari bíðaði eftir einum maka, sum var uppi á hólminum.

skreytklæddi
pyntaði

Men hennara blikur var tann stásiligasti av øllum!

Skjótt vóru tey bæði á floti. Lið um lið róðu tey á tí stilla, speglandi vatninum út frá hólminum og inn móti landi. Útróðrarbátarnir vóru beint komnir av **kyrrindunum**. Útróðrarmenninir høvdu altíð okkurt at lata. Einki smakkaði betur enn sildaøgnini, sum menninir førdu aftur við sær.

kyrrindunum
tá kyrt er í
skiftinum
millum eystfall og vestfall
og millum
vestfall og
eystfall

Tíðin leið. Hitt triðja og síðsta eggid var komið í reiðrið undir steininum. Víst høvdu æðurnar uppi á vøllinum fyra og fimm egg. Summar høvdu enntá átta og tíggju egg, tó tá høvdu tær tikið seg saman um eitt reiður.

Men æðan við tí hvíta blettinum var líka fegin um *síni* trý egg, sum tær uppi á vøll-

inum vóru um síni fyra og fimm egg.

Eina góða vinkonu hevði hon í tara-brúnni. Tað var hennara næsti granni. Men hon hevði ongantíð mælt henni til, at tær skuldu búgva saman. Nei, best mundi vera at hava sítt fyri seg sjálva.

kurteis-
ligur og
høviskur
fólkaligur

Blikur hennara var altíð **kurteisligur** og **høviskur**. Hvørja ferð hon hevði vorpið eitt egg, og hon fór av reiðrinum, sat hann niðri við sjóvarmálan og bíðaði eftir henni. So fylgdust tey sum vant úr hólminum inn undir landið.

Men ótti var komin á hana í seinastuni.

biksvartur
kolsvartur

Tí einaferð, tá ið hon lá undir steininum, var ein stórir **biksvartur** fuglur komin út á hólmin. Hon sá, hvussu hann legðist á eitt reiður. Hann dró eggini úr reiðrinum oman í grótið, so tey brotnaðu. Og so drakk hann tey upp.

Síðan tá kendi hon seg ikki so tryggja og sorgleysa sum áður.

jóansøka
24. juni

Men tá ið hon svam saman við blikinum teir sólgliRANDI summardagarnar og tey stillu, lýggju summarkvøldini um **jóansøkuna**, hvarv alt óhugnaligt úr huganum.

Blikurin skuldi so víst verja hana, um nakað ilt skuldi hent henni.

Stutt aftan á, at hon hevði vorpið hitt síðsta eggð, mátti hon vitja niðan aftur í reiðrið. Hon visti ikki sjálv til hvat, men niðan mátti hon.

Og tá ið hon var komin niðan, fekk hon seg ikki til at fara av stað aftur. Hon legði seg á eggini, og har varð hon liggjandi.

Seinni reisti hon seg upp aftur, tí hon kendi so undarligan skriða í kroppinum. Hon fór at pilka sær í bringuni. Tá sá hon bilsin, at hennara fina silkimjúka dún fall niður í reiðrið. Eitt fyri og annað eftir. Hon fekk seg ikki til at halda uppat, fyrr enn hon føldi seg kólna. So legði hon seg niður aftur.

Á, sum tað nú var fjálgt og mjúkt og **flótt**. Soleiðis skuldi hon verða liggjandi allar sínar lividagar.

flótt eitt
sindur heitt

Nú var tað bara, tá ið svongdin dreiv hana, at hon fór av reiðrinum. Hvørja ferð, hon kom aftur, pilkaði hon eitt sindur aftrat av dúni av sær. Men við hetta lag gjørdist búni hennara **gisnari**. Hon varð mangan

gisnari
ótættari

køld, tá ið hon var úti eftir føði. Viðhvørt kom hon hálvsvong aftur á land. Hon gav sær ikki stundir at kava eftir mati, til hon var mett.

Hon fór meira og meira upp í rak. Stundum var hon máttleys, tá ið hon kom aftur av ferðum sínum. Hon vinglaði á beinunum og skalv um allan kroppin. Hon baksaði seg niðan aftur gjøgnum **mølina**, niðan í tara-brúnna og niðan í reiðrið undir steininum.

mølina
fjørna av
malargróti

Men tá var tað so vælsignað at leggja seg niður í tað bleyta dúnið. So troytt, so troytt, hon var, og tó so glað.

So legði hon eyguni aftur. Hon durvaði og droymdi teir vakrastu dreymar. Hon hoyrði í dreymi vesturættina **suða** gjøgnum hitt síða grasið uppi á vøllinum á hólminum. Og hon hoyrði smáskvatlan av streyminum um steinarnar niðri í sjóvarmálanum.

suða súsa

Men stundum kom óttin sníkjandi aftur. Hon kom at hugsa um hin svarta fuglin, sum hon hevði sæð ræna og drekka eggini upp.

Eitt annað var eisini, sum bagdi.

Tá ið hon ta síðstu tíðina hevði verið av

reiðrinum, hevði hon einki sæð til blikin hjá sær.

Í slíkum lötum kendi hon seg einsamalla og bangna. Men hon uggaði seg við, at blikur hennara fór at vera til reiðar, um okkurt barst á. Tað tóktist henni tó lógið, at hon heldur einki sá til hinar blikarnar. Hvar vóru teir farnir?

Lítið visti hon enn, so ung hon var. Hon visti einki um, hvussu svikafullir blikarnir eru, tá ið mest umræður.

Ein morgun hoyrði hon tað pikka undir sær. Tað var sum um eitt ur var komið í reiðrið. Tað helt á allan dagin og alla náttina. Næsta morgun kom ein riva í hitt fyrsta eggid, og eitt lítið nev kom í gloppið.

Síðani skrædnaði eggid av um tvøran. Ein lítil, svartur sveinur spraklaði út og boraði seg inn undir bringuna á mammuni. Har lá hann, til hann var skróturrur, so dúnbúni hansara legði seg lætt og tætt um hin lítla kroppin.

Skjótt komu eisini hinir ungarnir. Tá ið ein nátt var umliðin, og dagur kom í eystri,

tritlaðu
gingu við
títtum og
stuttum
fetum

ellibitar
smá noðu

hjúklaði
her: læt
eymliga

var æðan longu á veg oman gjøgnum fjör-
una. Aftan á henni **tritlaðu** triggir ungar
sum dimmir **ellibitar**, ið bóлтаðu millum
steinarnar.

Hvar var nú blikur hennara? Hann var
ikki at síggja!

Men í hesi løtu var gleðin um teir smáu
ungarnar so stór, at hon tók allan hennara
hug.

Hon **hjúklaði** kærliga: gokk-gokk, gokk-
gokk-gokk. Beinanvegin hon legði í sjógvin,
vóru ungarnir tætt uppi við henni, varnir og
aktandi mammurøddina.

So fór hetta sameinta fylgið út frá hólminum
at fáa sær okkurt, sum var at finna inni undir
landinum.

Best sum tey svumu í tí stilla vatninum,
hoyrdist eitt hvast vindblak uppi yvir teim-
um. Áðrenn æðan fekk umrátt seg, skeyt ein
stórur fuglur seg niður og fór av stað við ein-
um unga í nevinum.

Æðan var vill av ræðslu. Men eitt sansaði
hon. Hetta var ikki sami svartu fuglur, sum
rændi eggini í hólminum. Hetta var ein stór-

ur ljósur fuglur við dimmum baki. Týðiliga sá hon ein blóðreyðan blett frammi undir nevinum á honum.

bivandi
skelvandi

Hon leikaði ør í rundan um teir báðar ungarnar, sum eftir vóru. Hon óttaðist, at nú misti hon teir eisini. Hon rópti og hjúklaði gokk-gokk-gokk við **bivandi** rødd. Ungarnir lögdu seg lívsræddir so tætt upp at liðini á henni, at tá tey fóru svimjandi, var tað, sum vóru tey eitt.

Ja, verøldin var ónd. Ongantið visti ein av, fyrr enn vandi var á ferð. Ongastaðni var trygt og óttaleyst.

ferðugir
lívligir

Dagar gingu. Æðan við tí lítla hvíta blettinum var komin aftur fyri seg eftir hendingina. Hon hevði jú tveir ungar eftir. Báðir vóru teir frískir og fittir. Teir vóru so **ferðugir**. Teir bóлтаðu sær í sjónum og vóru kvikir at kava.

Tey vaknaðu á skerinum summarmorgnar, tá ið dagurin lýsti í eystri. So fóru tey øll trý á sjógvin at flóta. Tey svumu og kavaðu fram við strondini til seint á kvøldi. Tað var eitt lív, sum var nakað vert.

Men eingin veit, hvar **feigdin** bíðar.

feigdin
deyðin

Ein dagin lógu tey sorgleys og damlaðu inni á eini lítlaði vík. Knappliga hoyrdist eitt veingjasuð uppi við teimum. Æðan hvakk við. Hon hevði einaferð verið fyri einum slíkum ljóði!

Skundisliga rópti hon á ungarnar at koma til sín. Teir meira runnu oman á vatninum, enn teir svumu, tá ið teir hoyrdu hana. Teir kendu mammurøddina og vistu, at nú var ilt á ferð.

Men áðrenn hon fekk breitt veingir sínar út yvir teir, hevði fuglurin sum eitt snarljós fatur í øðrum unganum.

Í øðini leyp æðan upp úr sjónum. Hon beit seg fasta í bringuna á tí freka ránskroppinum. Men hann helt fongin vera ov góðan at sleppa. Hann vant seg við sínum sterka flogi upp í loftið við unganum, meðan æðan **deysaði** niður aftur í sjógvin. Nakrar fjaðrar úr hansara bringu, tað var alt, sum æðan fekk.

deysaði
tjumsaði

Við bløðandi hjarta hoyrði hon eymkandi nístan av unganum, tá ið fuglurin fleyg av stað við honum.

Nú visti hon, hvør fuglurin var. Hon hevði

aftur sæð hin ræðuliga blóðdropan undir nevinum á honum. Hetta var sami fuglurin – barnaránarin – sum hevði tikið hin fyrsta ungan frá henni. Tað var tann fyrsta dagin, hon fór út úr reiðrinum við teimum øllum.

Nú hevði hon bara ein unga eftir. Tung í huga svam hon við honum út av tí lítlu víkini. Her untist hon ikki at vera longur. Men hvar skuldi hon fara?

Hon var so uppskakað. Hvørja ferð ein fuglur fleyg uppi yvir henni, helt hon tað vera hann við tí freka blóðdropanum undir nevinum. Hon helt, hann kom at krevja hennara síðsta offur. Men so var tað bara ein terna ella ein sakleys rita.

Nei, hon visti sær ongastaðni at fara. Fjaldi vandin seg ikki allastaðni? Umsíðir helt hon leiðina til hólmin. Har vóru altíð aðrar æður rundanum. Tað var tó tryggari at vera fleiri enn at reika íkring sjálv onnur.

Tíðin bætir allar sorgir. Tað leið til **mikkjalsmessu**. Hin einasti ungin, sum æðan við tí hvíta blettinum átti eftir, var vorðin stórur.

Ilt var at kenna mammu og barn at á stödd-
ini. Men tá ið tey talaðu sínámillum, hoyrd-
ist ungamálið frá tí vaksnu móðurrøddini.

mikkjals-
messa 29.
september

Annars vóru tey nú bæði **sáttlig** og still-
farandi í allari medferð. Tað komst ikki
minst av tí, sum teimum hevði verið fyri í
hesum ónda lívinum. Blikin høvdu tey ikki
sæð aftur.

sáttlig
spakfør

Eitt óveður hevði verið í fleiri dagar.

Æðurnar, sum hildu til um hólmin, vóru
troyttar av illveðri og brimi. Tær høvdu leit-
að sær burtur á kyrrari vatn aðrastaðni í
oyggjunum. Eisini æðan við tí hvíta blettin-
um var flýdd við sínum unga.

Í einum gjáarmunna handan ein streym-
tanga høvdu tey funnið sær eitt gott mat-
pláss. Har var nógv æti á botninum. Her
plagdu tey at halda til um dagarnar.

Men ein dagin, tá ið tey lógu har, varð illa
vorðið.

Áðrenn tey vardu nakað, kom ein bátur
fram um tanga. Æðan kendi á sær, at nú
vóru tey aftur fyri lagnuni. Alt í einum rendu
tey bæði seg undir.

fjáltraður
skelkaður/
klökkur

Æðan kavaði inn í gjónna. Men slíkur hvökkur var komin á ungan, at hann **fjáltraður** skiltist frá mammuni. Hann legði út frá landi ístaðin fyri inneftir.

Hann var ikki meira enn komin undan aftur, so var deyðsdómurin yvir honum frá bátinum. Hann fell á ryggin, spraklaði eitt sindur við beinunum upp í loft, so lá hann stillur.

Í eini trongari rivu innast í gjáarbotninum lá æðan. Hon kreyp fram við klettinum allan dagin. Hon var so ræðsluslugin, at hon tordi ikki út aftur fyrr enn í skýmingini.

So svam hon út frá landi. Hon svam út í náttina uttan mið og mál. Hon svam einsamøll og fátøk.

Tað var allahalgannamorgum. Veðrið var illfýsið. Vátu kavaælini fylgdu hvørt aftan á annað. Hvirlur sópaðu tær vátu flykrurnar fram og klakaðu tær upp á húsaveggirnar, sum vendu í andglettin. Hinir veggirnir stóðu og stúrdu í sínum svarta tjøruliti.

Klettar og steinar vóru hvítir um annan vangan, svartir um hin, sum vendi undan

ættini. Ein kom í huga bátin hjá Floksmonnum.

Skjótt tiðnaði av, men so kom næsta ælið og legði uppáaftur.

Fá fólk vóru úti. Tey skutlaðu sær og skundaðu sær innaftur. Tey kvikaðu sær at rista tær vátu kavaflykrurnar av sær, áðrenn tær bráðnaðu inn í klæðini.

Henda dapra morgunin sat ein æða einsamøll á einum útskeri. Hon vendi sær beint í ættina og tóktist einki at leggja í illveðrið. Eg kendi hana aftur á einum lítlum hvítum bletti við annan vangan.

Nú var lítið um hana.

(1930)

Gull

Tað var av óvart, at eg hitti hesa gomlu konuna.

Eg hevði onkur ørindi í einari bygd og kom hagar við einum báti, ið fór tann vegin.

Har var **fjøruslætt**, og enn var eingin brúgv komin. Bygdarmenninir høvdu okkurt at skipa umborð, og eg slapp á land við teimum.

fjøruslætt
sløtt fjøra

Vit høvdu tosað um seyð, fiskiskap og politikk. Men áðrenn eg fór frá teimum, hevði eg gloymt at spyrja, hvar maðurin búði, sum eg hevði ørindi til.

Ein kona gekk og **putlaði við** okkurt longri burturi. Hon gekk niðri í fjøruni tætt við **sjóvarmálan**. So helt eg, at eg líka so væl kundi fara og spyrja hana.

putlaði við
fekst við

Tað var gaman í, segði hon og peikaði mær á eini lág hús við langari lon uppi í bygdini.

sjóvarmálan
tann partin
av fjøruni,
sum er undir,
tá tað fløðir

Nú sá eg, hvat tað var, sum hon fekst við har niðri í strondini. Hon gekk við einum brotnum borðknívi og skar bløðrutara av

byttu
spann

skerunum, sum vóru turrfjarað. Eina **byttu** hevði hon við liðina.

Hon sá, at eg var ikki sørt bilsin. Hon vendi andlitið til mín og smálæði:

»Eg eigi ein lítlan urtagarð. Tí, sum Harrin gevur ein lítlan urtagarð, gevur hann eisini okkurt at mata urtirnar við. Í hesum góða veðrinum eri eg farin at skera tara at tøða grasleykin við. Nú haldi eg honum leingist eitt sindur. Eg plagi at ganga mær oman her á hvørjum vári. Tá ið eg fari væl um arbeiðið, geva skerini mær líka nógv aftur næsta ár.«

Tað lýsti vón og gleði og friður úr hennara andliti. Tað var gamalt av nógvum árum, men ungt og vakurt av anda og hjartalag.

trilvandi
leitandi

Ja, hon var gomul og hvíthærd. Hendurnar høvdu tað **trilvandi** lagið, sum merkir aldurin. Men í eygunum lýsti ein signing, sum ynskti at fevna øll menniskju.

»Nei, eg gangi her og tosi!« segði hon, »Tað sigst at vera so kalt at sita langan veg í hasum maskinbátunum. Tað er ikki sum fyrr, tá róðu menn seg heitar. Eg plagi at fáa mær ein kaffimunn aftan á hetta fjasið. Taka tyg-

um til takkar við einum heitum dropa, so gerið so væl at koma til húsa.«

Byttan var nú full, og vit fylgdust niðan úr fjøruni.

Húsið var lítið, men **fjálgt** og hvítskúrað. Kaffikannan stóð á komfýrinum. Konan loysti fyríklæðið av sær. So bant hon eitt reint upp á seg, sum hekk á einum snóri uppi yvir komfýrinum.

fjálgt hugnaligt

So settust vit inn í stovuna at drekka kaffi. Har var einki stás, men har var hugnaligt. Vársólin skein so blíð og vermandi inn til okkara.

Á vegginum hekk ein mynd av mammu og pápa hennara. Gamli sýslumaðurin hevði tikið hana. Á gólvinum vóru tvey stór, ljósamorreyð seyðaskinn. Á eini hill vóru ymsir smálutir, harímillum ein stór postalínshøna, sum ein skipsmaður hevði havt við sær úr útlondum.

Og har var ein hill við nøkrum bókum. Har var bíbil, sálmabók, lestrabøkur, A.C. Evensens lesibók og Ingemanns skaldsøgur. Tær hevði hon fingið frá einum donskum presti. Urtapottarnir í vindeyganum vóru

vakrir og væl ræktaðir.

Men har var eisini okkurt annað. Okkurt, sum eg ikki sá og ikki hoyrði. Tað var friðarandin. Hann hevði henda gamla konan borið við sær, frá tí eg hitti hana í fjøruni. Nú ráddi hann ósjónligur í stovuni.

Hon sat har sum ein mynd av einum menniskja, sum hevur funnið ljósið aftan fyri lívsins tungu gátu. Hon var sloppin frá hini sváru byrðuni av iva og **døpurhuga**. Nú sá hon frið og **fagurleika** aftan fyri alt.

Henda konan dugdi at skyna á, hvat ið var av virði í lívinum, og hvat alt hitt glitrandi var, sum menniskjuni runnu um kapp um. Tey **skotraðu** og **illgittu** hvønn annan fyri at koma framat.

Tá ið vit høvdu sitið og tosað eina góða løtu, spurdi hon, um eg legði í at síggja havan. Hon hevði ikki verið har í nakrar dagar. Henni lysti at vita, um okkurt var komið uppundan, serliga grønleykurin, sum hon hevði skaffað tøð til.

Jú, tað vildi eg fegin.

Hetta var fyrsti góði dagur, ið verið hevði á várinum. Veðrið var stilt, klárt og lýtt, og

døpurhuga
ivasemi

fagurleika
vakurleika

skotraðu
skumpaðu

illgittu
illtonktu

sólin sá. Oyggin uttanfyri toygdi seg upp í hitt bláa loftið og speglaði stolt síni fjøll niður í hin blanka fjørðin.

»Var hetta havin,« hugsaði eg, tá ið hon hevði latið eitt lítið portur upp. Tað var so trongt, at vit máttu fara eftir liðini inn. Hann var ikki stórur í vídd, heldur størri enn eitt stovugólv, men neyvan so stórur sum ein miðal húsagrund.

hoykti
bukkaði

Hon **hoykti** seg niður móti moldini:

»Ja, síggið nú, fer ikki grasleykurin longu at koma uppundan.«

titrandi
skelvandi

Satt var. Har vóru tvær smáar **titrandi** nálir, sum stríddust við at sleppa sær upp úr tí biksvørtu moldini.

Hon brosaði um alt andlitið, sum hevði hon funnið ein diamant. Og so stroyddi hon varliga taran úr byttuni, har sum grasleykurin var, tí svangur skuldi hann ikki vera.

»Verður nú lýtt veður eina tíð, verður ikki leingi, áðrenn eg fáí út í knettini.«

»Knettini?«

»Jú, halda tygum ikki, at henda gamla gongur á seiðaberg enn,« segði hon og smálæði; »eg var altíð hin fyrsta at vera framvið,

tá ið vit sum børn fiskaðu murtar. Síðani havi eg altíð verið góð við tráðuna.«

»Og tálgin?«

»Ikki hevur tað bilað. Eg havi góðar grannar. Vita teir av, at eg havi fingið seið, liggur altíð onkur tálgarbitin á køksborðinum, tá ið eg komi aftur til húsa.«

Vit settust nú á ein bonk ovast í havanum, sum stóð upp ímóti húsavegginum. Sólin hevði hitað tann **tjørubrædda** vegg, so har var flótt og fjálgt at sita. Tey fáu trøini og tær fáu blómuurtirnar, sum rúmaðust í hesum lítla urtagarðinum, vóru so smátt farin at vakna úr vetrarsvøvninum.

tjørubrædda
sum er
smurdur
við tjøru

»Hava tygum altíð verið einsamøll?«

»Á nei, á nei. Maður mín og eg høvdu verið gift í sjeý ár. So var tað eitt heystið, at hann sum vant fór við fjallmonnunum eftir skoraseyði. Honum **barst á**. Hann var borin deyður heim.«

barst á datt

Hon tagdi og stardi út yvir hin blanka fjørðin. Allastaðni var logn og stilt og friðarligt. Tey smáu ljósu skýggini, ið hingu høgt uppi undir tí bláa loftinum, rørdu seg ikki. Fram við strondini róði ein æðublikur við

síni æðu hóvliga av stað. Hann tosaði við hana við síni sorgblíðu metalrødd.

Aftan á tøgn eina løtu segði hon:

»Eingin kann ætla, hvussu svárt tað var mær, tá ið teir bóru mær mannin deyðan heim! Fólkhøvdu verið so beinasom at gera meg fyrivarna, áðrenn teir komu við honum.

Nei, eg skuldi ikki sitið her og talað við tygum um slík **døpur mein**. Men tað eru minnini. Teimum slepst ikki undan – tey liggja eftir.

døpur mein
her: syrgi-
ligar hend-
ingar

Eg skal siga tygum, at eg orki ikki at síggja ein haka longur, so vilja tárini fram. Tá síggi eg altíð mann mín **koma dagandi** undan **sýnini**. Hann kemur glaður og troyttur av trøðni við hakanum á herðunum, meðan eg standi bíðandi í glugganum og við døgurðanum til reiðar at seta á borðið. Tað hevur bjargað mær, at eg havi kunnað gjørt okkurt lítið fyri onnur. So gangi eg ikki á jørðini heilt til onga nyttu.«

koma
dagandi
koma til
sjóndar

sýnini
høvdini

Nú var tíð hjá mær at fara at hitta mannin, sum eg hevði ørindi til. Eg mátti biðja henni farvæl.

»Kanska koma tygum onkuntíð um hesa

leiðina. Eigi eg lív og heilsu, so síggi eg tygum kanska aftur,« segði hon og smíltist blíðliga.

Tað var ein vitur maður, sum eg hevði ørindi til. Áðrenn eg fór av stað aftur, spurdi eg hann um hesa konuna, sum eg hevði hitt.

»Ja,« segði hann, »tað er ikki eiti av kvinnu, sum bygd okkara eigur í Ólúvu. Ofta síggi eg hana sita fram við vegnum við stökkum í hondini, meðan børnini standa undrandi og lurta eftir tí, sum hon fortelur. Eg haldi, at hon tekur tað mesta úr sínum egna barmi. Tó veit eg, at hon lesur nógv. Vit hava nógv at takka henni fyri. Slík fólk eru gull verd. Tað eru ikki nógvar bygdir, sum eiga so fitt ungfólk sum henda bygdin. So tað, sum Óluva hevur sátt, tað hevur roynst væl.«

Nógv ár gingu, áðrenn eg kom aftur til hesa somu bygd. Eg kom tíðliga á vári, júst sum fyrru ferðina. Nýggj brúgv var nú komin, og eg steig á brúnna av **stokkinum** á bátinum.

Áðrenn eg fór av stað aftur, fekk eg at

stokkinum
tí ovasta
trænum á
síðuni á
bátinum

vita, at Óluva var sjúk og lögst í seingina. Eg fekk meg ekki at fara úr bygdini uttan at vitja hana.

Ein ung genta stákaðist í køkinum, og hon fór innar í stovuna til Ólúvu at siga frá.

Tað var gaman í, at eg kom innar.

Hon lætti hövdið, tá ið hon sá meg. Eitt vinarligt bros fór yvir hennara bleika andlit, meðan hon fram undan dýnuni rætti mær hondina.

»Ja, nú liggi eg lágt. Menniskjan er sum urtin: vár, summer, heyst og so undir mold. Men í dag skulu vit ekki tosa um sovorðið, nú vit síggjast aftur. Setið tygum á henda stólin. Eg skal biðja gentuna bera tygum ein kaffimunn. Tygum vita onkur góð tíðindi at siga mær. Tygum ferðast so nógv.«

Hon hevði ein lítlan træpinn, sum hon pikkaði á seingjarstokkin við. Og gentan kom inn og fekk boðini.

Men áðrenn gentan fór út um dyrnar, segði hon aftan á hana:

»Kanska eg fá ein lítlan dropa eisini, eftir sum hesin **ókunnumaðurin** er komin at vitja meg. Vit hava drukkið ein kaffimunn

ókunnumað
urin fremm-
andamaðurin

saman einaferð fyrr,« segði hon læandi.

Gentan var ein ung **ferm** genta við eldreyðum hári. Hon var væl dæmd og hevði blonk súlueygu. Hon setti kaffi frá sær og reisti hesa gomlu konuna upp í seingina og stúgvaði koddan væl aftan fyri hana.

ferm røsk

So sótu vit við **kaffisopnum**, hon í seingini og eg á stólinum frammanfyri. Hon var nú vorðin bleik og ússalig, men hin sami friður lýsti úr eygum hennara. Tann friðurin, sum eg var vorðin varur við, tá ið eg fyrstu ferð hitti hana niðri í fjøruni.

kaffi-
sopnum
kaffi-
munninum

Hon rætti tó skjótt kaffikoppin frá sær. Tað var mest sum eitt eiti, at hon hevði biðið um kaffisopa til sín. Hon vildi vísa seg **fryntliga** og blíða.

fryntliga
vinarliga

Hon mundi vita, at hon hevði ikki langt eftir. Hon kendi – sum so mangur í somu støðu – trongd at tosa við onkran, sum vildi lurta eftir.

Hon legði seg aftur til rættis. Tá ið hon hevði ligið eina løtu og start fram fyri seg, segði hon:

»Maður mín og eg áttu eingi børn. Eg kom so at vera einsamøll. Hvat skuldi eg

þjössu um
her: passa

gera? Ganga her og einans **þjössu um** meg sjálva? Ella bara hugsa um at fjálga um tilveru mína og gera hana so góða sum gjörlicht? Var tað tað, eg hevði fingið lívið til? So var eg av sonnum eitt fátækt menniskja. At ganga her á foldini og bara gera gagn fyri sær sjálvari? Tað fer at kennast tómlig, tá ið endin einaferð nærkast.

orðalagið
málberingina

Eg fór at hugsa við mær: Hevur tú eingi børn sjálv, so kanst tú royna at hjálpa eitt sindur upp á onnur børn. Tá fer lív títt ikki heilt til spillis. Tygum kenna **orðalagið**: *Allur bati bætir*.

tyrpast
flokkast

Øll børnini her í bygdini kalla meg ommu. Og tá ið eg gangi millum húsini, toga tey í meg og rópa: Omma, kom og fortel okkum okkurt. So seti eg meg niður, og tey **tyrpast** rundan um meg.

Eg eigi tann ugga, at tá ið eg eri farin av verðini, vilja tey minnast til mín. Eg vóni, at tey, sum nú eru vaksin, eisini onkuntíð fara at hugsa um meg. Og at tey fara at minnast tað, sum eg havi fortalt teimum sum børn. Kanska tað hevur hjálpt teimum eitt sindur á teirra lívsins leið.«

»Og hvat er tað so, sum tygum hava roynt at lagt niður í børnini her í bygdini?« spurdi eg.

»Ja, tað dugi eg ikki at greiða frá, men eg havi sagt teimum, at tey skulu vaksa upp til at verða góð menniskju. Ongantið skulu tey smæðast at siga sannleikan. Tey skulu altíð fara fram við sið og **sóma** og ikki við **óspekt**. Aldri mugu tey spilla munnin við bannan og illbønum.

sóma góðum
atburði

óspekt
ógvisligum
atburði

Ja, nú halda tygum, at eg havi sitið millum børnini sum ein vanligur skúlameistari ella prestur. Nei, eg havi ikki **formanað** teimum, tað rínur so lítið við børn. Eg havi bara fortalt teimum søgur. Summar havi eg lisið mær til, men tær flestu eru innan úr mær sjálvari.

formanað
givið góð ráð
um rættan
atburð

Og so havi eg roynt at fáa tey at finna gleði í øllum tí vakra, sum eyguni síggja: blómunum, fuglunum og fjøllunum. Tað er so mangt, sum kann gleða okkum, bara vit duga at vera glað.

Summi menniskju halda, at tey høvdu verið eydnurík, um tey áttu nógv góðs og fæ. Men er tað ikki mangan soleiðis, at tess

meira tey fáa inn undir seg, tess fátækari og kaldari verða tey innan?

Onkur sigur meg vera fátæka. Á nei, ikki haldi eg meg hava verið so fátæka. Eigi eg ikki líka nógv sum hin ríkasti í tí signaðu sólini, sum vermir og lívgar alt jarðarríki? Og hvør kann sýta mær at gleðast um allar blómurnar og kenna tann søta angan av teimum? Ella at síggja smáfuglarnar tita millum húsini og lýða á teirra smárøddir? Hvør kann sýta mær at gera eftir tí, sum hjarta mítt sigur mær at gera? Nei, eg kann ikki klaga.«

sýta nokta

So tagdi hon eina løtu, sum fyri at hvíla seg til hitt síðsta, sum hon vildi siga.

»Eg havi havt sorg, tá ið eg misti ein kær-an mann. Men øll menniskju fáa einaferð at kenna sorg, fyrr ella seinni. Men sorgin er ikki hitt versta. Hitt versta er, tá vit í evstu stund skoða aftur um bak og síggja, at alt lívið var bara tómleiki. At alt, sum vit baks-aðu við, var av berari góðsku til okkum sjálv. Men tá er ov seint at venda við.

Tað kann tykjast tygum, sum eg liggi her og rósi mær. Á nei, mær hevur bilað bæði

eitt og annað, men eg vóni, at tað verður mær fyrigivið. Deyðan ræðist eg ikki. Eg hugsar, at tað er bæði ljósari og fagrari hinumegin enn hesumegin.«

Hon vandi sítt bleika andlit móti mær og segði:

»Tá ið tygum onkuntið koma aftur higar, tá hitta tygum ikki meg. Eg las einaferð um ein **viðgitnan** norðmann. Hann æt Wergeland. Hann hevði eina rósu í vindeyganum, sum æt Gyldenlak, meðan hann sjálvur lá deyðsjúkur í stovuni. Hann yrkti nøkur vøkur ørindi, meðan hann lá soleiðis. Eitt ljóðaði:

*Gyldenlak, naar du din prakt har tapt,
da er jeg det, hvorav alting er skapt.*

Eg minnst ikki meir av tí. Síggja tygum hasa vøkru reyðu rósuna har í vindeyganum? Tá ið hon er fólnað og deyð, eri eg tað eisini.«

So lætti hon dýnuna so mikið, at hon fekk rætt mær sína bleiku fólrandi hond.

Stutt aftan á, at eg var komin heimaftur, fekk eg bræv frá tí manninum í bygdini, sum eg kendi so væl.

Í brævinum stóð:

»Óluva er nú deyð. Eg hugsir, øll bygdin skilur, hvat hon var verd, tí alt fólkið var til hennara gravarferð. Mær tókti næstan synd í børnunum. Tey komu sær ikki at fara og fylgja við teimum vaksnu. Men undir hvørjum húsaveggi, har sum menninir fóru framvið við tí blómuprýddu kistuni, stóðu børnini og tyrptust saman og grótu. Tey dugdu so illa at skilja, at tey ongantið síggja ta kæru ommuna aftur, og at hon skal gravast niður í tann kalda kirkjugarðin.

Eg veit ikki, um hon fær nakran minnisstein á grøvina. Tað hevur ikki verið siður her í bygdini. Men tað, hon útinti, fer at koma bygdarfólkinum til góðar í mong ættarlið. Og betri minnisstein kann eingin fáa.«

(1942)

Snípa er bókarøð, sum lesinámsfrøðiliga verður flokkað eftir torleikastigi. Í røðini ***Snípa – Klassikari*** verður givin út skaldskapur eftir høvundar, ið umboða sumt av tí besta, sum er skrivað á føroyskum. Hetta er fyrsta bókin í hesi røð, og er hon eitt úrval av tekstum eftir Sverra Patursson, sum var ein hin fyrsti, sum fór at skriva stuttsøgur á føroyskum máli.

Ábal og aðrar stuttsøgur er um vinarlag, kærleika, deyða, sorg og torgreinda sinni menniskjans. Í sínum algilda evnisvali siga søgur Sverra ungfólki tað sama í dag, sum tær søgdu ungfólki, tá tær sóu dagsins ljós á fyrsta sinni.

SNÍPA

Føroya Skúlabókagrunnur

Klassikari